

ПРИЛОЖЕНИЕ 3

СПРАВКА

За тълкувателните актове (тълкувателни решения и тълкувателни постановления), постановени от ВКС в периода 2008–2018 г.

- През 2009 г. са приети следните актове:
 - Тълкувателно решение № 1/14.09.2009 г. на ОСГТК на ВКС по тълк. д. № 1/2008 г.:
 1. Началният момент, от който започва да тече срокът за предявяване на искането по чл. 28, ал. 1 ЗОПДИППД след допускане на обезпечението по чл. 3, ал. 1 във вр. с чл. 22, ал. 2 ЗОПДИППД и чл. 390, ал. 2 ГПК, е влизане в сила на осъдителната присъда по наказателното производство.
- През 2010 г. са приети следните актове:
 - -Тълкувателно решение № 1/19.02.2010 г. на ОСГТК на ВКС по тълк. д. № 1/2009 г.:
 1. Правният въпрос от значение за изхода по конкретното дело, разрешен в обжалваното въззивно решение, е този, който е включен в предмета на спора и е обусловил правните изводи на съда по конкретното дело. Касаторът е длъжен да изложи ясна и точна формулировка на правния въпрос от значение за изхода по конкретното дело, разрешен в обжалваното решение. Върховният касационен съд не е задължен да го изведе от изложението към касационната жалба по чл. 284, ал. 3 ГПК, но може само да го уточни и конкретизира. Върховният касационен съд не допуска касационно обжалване по правен въпрос, по който се е произнесъл въззивният съд, различен от този, който сочи касаторът, освен ако въпросът има значение за нищожността и недопустимостта на обжалваното решение.
 2. Основание по чл. 280, ал. 1, т. 1 ГПК за допускане на касационно обжалване е налице, когато в обжалваното въззивно решение правен въпрос от значение за изхода на делото е разрешен в противоречие с тълкувателни решения и постановления на Пленум на ВС; с тълкувателни решения на общото събрание на гражданска колегия на ВС, постановени при условията на чл. 86, ал. 2 ЗСВ (обн., ДВ, бр. 59 от 22.07.1994 г. (отм.); с тълкувателни решения на общото събрание на гражданска и търговска колегии, на общото събрание на гражданска колегия, на общото събрание на търговска колегия на ВКС или решение, постановено по реда на чл. 290 ГПК.
 3. За да е налице основание за допускане на касационно обжалване по чл. 280, ал. 1, т. 2 ГПК, правният въпрос от значение за изхода на обжалваното въззивно решение трябва да е разрешен в противоречие с друго влязло в сила решение на първоинстанционен съд, въззивен съд или решение на Върховния касационен съд, постановено по реда на отменения ГПК по същия правен въпрос.
 4. Правният въпрос от значение за изхода по конкретно дело, разрешен в обжалваното въззивно решение, е от значение за точното прилагане на закона, когато разглеждането му допринася за промяна на създадената поради неточно тълкуване съдебна практика или за осъвременяване на тълкуването ѝ с оглед изменения в законодателството и обществените условия, а за развитие на правото, когато законите са непълни, неясни или противоречиви, за да се създаде съдебна практика

по прилагането им или за да бъде тя осъвременена предвид настъпили в законодателството и обществените условия промени.

Точното прилагане на закона и развитието на правото по смисъла на чл. 280, ал. 1, т. 3 ГПК формират общо правно основание за допускане на касационно обжалване, което е налице във всички случаи, при които приносът в тълкуването осигурява разглеждане и решаване на делата според точния смисъл на законите.

- Тълкувателно решение № 3/19.07.2010 г. на ОСГК на ВКС по тълк. д. № 3/2009 г.:
 1. Изискването за вписване на искова молба на основание чл. 114, б. „в“ във вр. с чл. 112, б. „з“ ЗС не е изискване за редовност и съдържание на исковата молба по см. на чл. 127 ГПК (чл. 98 ГПК – отм.), а разпоредбата на чл. 128 ГПК (чл. 99 ГПК – отм.) не изисква представяне към исковата молба на вписан екземпляр от нея.
 2. Вписването на искова молба по чл. 114 ЗС има оповестително-защитно действие спрямо трети, неучастващи в процеса лица, и не може да бъде пречка за възникването на валидно процесуално правоотношение и за постановяване на валиден съдебен акт, с който се дава защита на вещното право, предмет на търсената защита, и обвързващ страните по делото със силата на пресъдено нещо.
 3. При действието на правилата за проверка редовността на исковата молба по чл. 127 ГПК, респ. за необходимите приложения по чл. 128 ГПК и на установения принцип на служебното начало с чл. 7, ал. 1 ГПК, неизпълнението на изричното указание на съда за вписване на искова молба по чл. 114 ЗС, в т.ч. и за съдебна делба, е основание за нейното връщане на основание чл. 129, ал. 3 ГПК.
- Тълкувателно решение № 1/21.07.2010 г. на ОСГТК на ВКС по тълк. д. № 1/2010 г.:
 1. Определението, с което въззивният съд се произнася по частна жалба срещу определение на първоинстанционния съд, с което е допуснато обезпечение на иска или молбата за обезпечение е оставена без уважение, не подлежи на касационно обжалване.
- През 2011 г. са приети следните актове:
 - Тълкувателно решение № 2/28.09.2011 г. на ОСГТК на ВКС по тълк. д. № 2/2010 г.:
 1. Противоречиво разрешавани правни въпроси по смисъла на чл. 292 ГПК ще бъдат налице, когато в различни съдебни актове, с които ВКС се произнася като касационна инстанция по правния спор между страните, постановени по реда на ГПК от 2007 г., се съдържат различни и взаимно изключващи се разрешения на идентичен правен въпрос, по който е било допуснато касационно обжалване, независимо от това дали този въпрос се обхваща от обективните предели на силата на присъдено нещо.
Формирането на правни изводи по обуславящи изхода на конкретното дело материалноправни и/или процесуалноправни въпроси в определение по чл. 288 ГПК, които влизат в противоречие с тълкуването, дадено с решение по чл. 290 ГПК или определение по чл. 274, ал. 3 ГПК, не съставлява основание за инициране на производство по чл. 292 ГПК.
 2. Противоречиво разрешаване на въпроси по смисъла на чл. 292 ГПК е налице, когато в поне две решения по чл. 290, определения по чл. 274, ал. 3 или между решение по

чл. 290 и определение по чл. 274, ал. 3 ГПК един и същ материалноправен или процесуалноправен въпрос е разрешен по различен начин.

- През 2012 г. са приети следните актове:
 - Тълкувателно решение № 1/10.02.2012 г. на ОСГТК на ВКС по тълк. д. № 1/2011 г.:
 1. Обявеното по реда на чл. 189, ал. 3, изр. 2 ГПК (отм.) и чл. 236, ал. 3, изр. 2 ГПК съдебно решение, което не е подписано от съдията, който след постановяването му е избран за съдия в друг съд или е в обективна невъзможност да стори това, не е нищожно.
Съдебното решение, при подписването на което някой от съдиите е бил избран за съдия в друг съд, не е нищожно.
 - Тълкувателно решение № 2/29.02.2012 г. на ОСГТК на ВКС по тълк. д. № 2/2011 г.:
 1. ОТКЛОНЯВА предложението на състав на Върховния касационен съд на Република България, Търговска колегия, Първо отделение, направено с определение от 19.05.2010 г. по т. д. № 1113/2009 г. до ОСГТК на ВКС за издаване на тълкувателно решение по въпроса: в кои случаи правната квалификация е свързана с допустимостта (включително кога е нарушено диспозитивното начало) или неправилността на обжалваното решение – при различни видове искове, определящи вида на търсената защита, при различни институти на правото (договорна или деликтна отговорност), при приложимостта на общия исков ред или на особените искиви производства, при неправилна правна квалификация и други.
 - Тълкувателно решение № 1/30.03.2012 г. на ОСГК на ВКС по тълк. д. № 1/2010 г.:
 1. Надлежен ответник по исковете по чл. 344 ал. 1 КТ, предявени от работник или служител, чийто трудов договор е сключен при условията на чл. 61, ал. 2, изречение първо КТ, е работодателят, а не горестоящият спрямо него орган.
 2. ОТКЛОНЯВА предложението за постановяване на тълкувателно решение по въпросите „2. Когато исковете по чл. 344, ал. 1 КТ от работник или служител със сключен при условията на чл. 61, ал. 2, изречение първо КТ трудов договор са предявени срещу ненадлежен ответник, длъжен ли е съдът съгласно чл. 101, ал. 1, изречение второ ГПК да даде на ищеца указания в какво се състои нередовността и как тя може да бъде отстранена, като определи срок за отстраняване на нередовността?“ и „3. Неоснователни или недопустими са исковете по чл. 344, ал. 1 КТ, предявени от работник или служител, чийто трудов договор е сключен при условията на чл. 61, ал. 2, изречение първо КТ, срещу ненадлежен ответник, съответно на отхвърляне ли подлежат, или производството по тях се прекратява?“.
 - Тълкувателно решение № 2/24.10.2012 г. на ОСГТК на ВКС по тълк. д. № 2/2012 г.:
 1. Определенията, с които Върховният касационен съд се произнася по искане на жалбоподателя за спиране изпълнението на въззивното решение, не подлежат на обжалване по реда на чл. 274, ал. 1, т. 1 ГПК.

- Тълкувателно решение № 8/31.10.2012 г. на ОСГК на ВКС по тълк. д. № 8/2012 г.:
 1. При направено от жалбоподателя искане за спиране на изпълнението на въззивното решение относно вещни права по реда на чл. 282, ал. 2, т. 2 ГПК обжалваният интерес съответства на цената на иска, заявена с исковата молба, определена съгласно чл. 70, ал. 1 ГПК.
Размерът на дължимото обезпечение по чл. 282, ал. 2, т. 2 ГПК се определя въз основа на данъчната оценка на имота, а ако няма такава – пазарната цена на вещното право, представени с исковата молба при предявяване на иска пред първоинстанционния съд.
- Тълкувателно решение № 5/14.11.2012 г. на ОСГК на ВКС по тълк. д. № 5/2012 г.:
 1. Недопустим е иск за установяване на неистинност на документ по чл. 124, ал. 4, изр. 1 ГПК, ако ищецът извежда правния си интерес от възможността да се позове на влязлото в сила решение по установителния иск в производството по висящ исков процес, в който документът е бил представен, но ищецът е пропуснал срока за оспорването му по чл. 193, ал. 1 ГПК.
 2. Предявяването на иска по чл. 124, ал. 4, изр. 1 ГПК в посочената хипотеза не представлява основание по чл. 229, ал. 1, т. 4 ГПК за спиране на производството по делото, по което документът е бил представен.
 3. Недопустим е иск за установяване на неистинност на документ по чл. 124, ал. 4, изр. 1 ГПК, ако ищецът извежда правния си интерес от възможността да ползва съдебното решение по установителния иск като основание за отмяна по чл. 303, ал. 1, т. 2 ГПК на влязлото в сила решение по делото, по което документът е бил представен, но ищецът е пропуснал срока за оспорването му по чл. 193, ал. 1 ГПК.
- Тълкувателно решение № 3/29.11.2012 г. на ОСГК на ВКС по тълк. д. № 3/2012 г.:
 1. На отмяна по реда на чл. 537, ал. 2 ГПК подлежат само констативни нотариални актове, с които се удостоверява право на собственост върху недвижим имот, не и тези удостоверяващи сделки, с които се прехвърля, изменя или прекратява вещно право върху недвижим имот.
- През 2013 г. са приети следните актове:
 - Тълкувателно решение № 5/14.01.2013 г. на ОСГК на ВКС по тълк. д. № 5/2011 г.:
 1. При спор за собственост държавата не е обвързана от постановен административен акт за възстановяване право на собственост върху земеделски земи и гори по реда на ЗСПЗЗ и ЗВСГЗГФ. Върху такъв акт е допустимо упражняването на косвен съдебен контрол по чл. 17, ал. 2 ГПК.
Държавата е обвързана от съдебното решение за възстановяване на правото на собственост върху земеделски земи и гори по реда на ЗСПЗЗ и ЗВСГЗГФ. Недопустимо е упражняването на косвен съдебен контрол за нищожност на административен акт за възстановяване на земеделски земи и гори по предявен иск за собственост от или срещу държавата, когато върху него е упражнен пряк съдебен контрол.

- Тълкувателно решение № 12/11.03.2013 г. на ОСГК на ВКС по тълк. д. № 12/2012 г.:
- 1. Срокът за обжалване на решение, обявено при условията на чл. 315, ал. 2 ГПК, тече от датата, на която съдът е посочил, че ще постанови решението си. Връчването по чл. 7, ал. 2 ГПК на преписи от решението променя началния момент на срока за подаване на жалба само ако на страните е изпратен препис от решението с други указания или решението е обявено след датата, предварително посочена по чл. 315, ал. 2 ГПК.
- Тълкувателно решение № 11/21.03.2013 г. на ОСГК на ВКС по тълк. д. № 11/2012 г.:
- 1. Нотариалният акт, с който се признава право на собственост върху недвижим имот по реда на чл. 587 ГПК, не се ползва с материална доказателствена сила по чл. 179, ал. 1 ГПК относно констатацията на нотариуса за принадлежността на правото на собственост, тъй като такава е присъща на официалните свидетелстващи документи за факти.
При оспорване на признатото с акта право на собственост тежестта за доказване се носи от оспорващата страна, без да намира приложение редът на чл. 193 ГПК.
- Тълкувателно решение № 7/25.04.2013 г. на ОСГК на ВКС по тълк. д. № 7/2012 г.:
- 1. Разпоредбата на чл. 129, ал. 2 от Гражданския процесуален кодекс е неприложима в производството по вписване на актове относно недвижими имоти. В хипотезата на нередовност на молбата за вписване съдията по вписванията е длъжен да постанови отказ съгласно чл. 32а от Правилника за вписванията, без да може да дава указания за отстраняване на нередовността.
- 2. Разпоредбата на чл. 6, ал. 3 от Правилника за вписванията е неприложима в производството по вписване на вече наложена възбрана по реда на Глава V от Правилника за вписванията. За вписване на възбраната не е необходимо в представения за вписване акт недвижимият имот да бъде описан съобразно изискванията на чл. 60, т. 1–7 от Закона за кадастъра и имотния регистър и да бъде представена скица-извадка от кадастралната карта, достатъчно е имотът да бъде описан съгласно изискванията на чл. 6, ал. 1, б. „в“ от Правилника за вписванията.
- 3. Вписването на удостоверение по чл. 263в, ал. 1 и чл. 263г, ал. 1 от Търговския закон в случай на преобразуване на търговски дружества, притежаващи вещно право върху недвижим имот или върху движима вещ, сделките с която подлежат на вписване, се извършва по реда на раздел II от Правилника за вписванията. Основанието за вписване е нормата на чл. 4, б. „и“ от Правилника за вписванията, тъй като се касае за акт, който не е изрично посочен в б. „а“ – „з“ на чл. 4 от Правилника за вписванията. Дължимата такса се определя по чл. 2 от Тарифа за държавните такси, събирани от Агенцията по вписванията, като за база се взема балансовата стойност на недвижимите имоти по заключителния баланс на дружеството – праводател, но не по-малко от данъчната оценка.
- 4. Не подлежи на вписване договор за учредяване на сервитут за прокарване на отклонения от общи мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура през чужд имот по чл. 193 от Закона за устройство на територията в полза на лице, което не е собственик на друг недвижим имот. В облекчената форма договорът може да

бъде сключен (съответно вписан), когато страни по него са собственици на два или повече недвижими имота, през които съоръженията преминават, или тези, които съоръженията обслужват.

5. Не следва да бъде извършено вписване на непарична вноска на съдружник/акционер в търговско дружество с предмет вещно право върху недвижим имот, ако молителят не е представил пред съдията по вписванията доказателства за правата на вносителя.
 6. Проверката, която съдията по вписванията извършва съгласно чл. 32а, ал. 1 от Правилника за вписванията относно това, дали представеният за вписване акт отговаря на изискванията на закона, се ограничава до това, дали актът подлежи на вписване, съставен ли е съобразно изискванията за форма и има ли предвиденото в Правилника за вписванията съдържание. Не се проверяват материалноправните предпоставки на акта, освен ако това е изрично предвидено в закон.
 7. В никакъв аспект не може да се проверява редовността на акт, който изхожда от съда или чието вписване е наредено от съда.
 8. При вписване на препис от обявено завещание с предмет недвижим имот и права върху недвижим имот съдията по вписванията не проверява правата на завещателя и няма право да откаже вписването поради това, че не са му представени доказателства за такива права.
 9. Съдебният изпълнител има право да обжалва отказ на съдията по вписванията, постановен по негова молба.
 10. Нотариусът има право да обжалва отказ на съдията по вписванията, постановен по негова молба.
 11. Ищците, освободени от държавна такса за исковото производство на основание чл. 83, ал. 2 от Гражданския процесуален кодекс, не са освободени от задължението за плащане на държавна такса за вписването. Те не могат да бъдат освободени от това задължение нито от съда, нито от съдията по вписванията.
 12. Размерът на дължимата държавна такса при частично заличаване (за определен имот или имоти) на вписване на ипотека, учредена върху два или повече имота за обезпечаване на един дълг, се определя съгласно чл.3 във вр. с чл. 2 от Тарифа за държавните такси, събирани от Агенцията по вписванията, изчислени върху размера на погасения дълг.
- Тълкувателно решение № 6/06.11.2013 г. на ОСГТК на ВКС по тълк. д. № 6/2012 г.:
1. Съдебни разноски за адвокатско възнаграждение се присъждат, когато страната е заплатила възнаграждението. В договора следва да е вписан начинът на плащане – ако е по банков път, задължително се представят доказателства за това, а ако е в брой, то тогава вписването за направеното плащане в договора за правна помощ е достатъчно и има характера на разписка.
 2. Страната следва да представи списък за разноски по чл. 80 ГПК дори когато е направила само един разход в производството, за който е представено доказателство.
 3. При намаляване на подлежащо на присъждане адвокатско възнаграждение поради прекомерност по реда на чл. 78, ал. 5 ГПК съдът не е обвързан от предвиденото в § 2 от Наредба № 1/09.07.2004 г. ограничение и е свободен да намали възнаграждението до предвидения в същата наредба минимален размер.
 4. Разноските, направени от молителя в производство по отмяна на влязло в сила съдебно решение, когато молбата е уважена, се присъждат с решението по съществото на спора.

5. Направените от страните в обезпечителното производство разноски се присъждат с окончателното съдебно решение по съществото на спора, с оглед крайния му изход.
6. Размерът на възнаграждението на особен представител по смисъла на чл. 47, ал. 6 ГПК и чл. 48, ал. 2 ГПК се определя от съда при условията на Наредба № 1/2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения.
7. Особеният представител на ответника по чл. 47, ал. 6 ГПК не дължи държавна такса, тъй като същата се дължи от страната.
8. Липсата на представен списък по чл. 80 ГПК в хипотезата, при която съдът не се е произнесъл по искането за разноски, не е основание да се откаже допълване на решението в частта му за разноските.
9. Молбата за изменение на съдебното решение в частта за разноските, когато страната не е представила списък по чл. 80 ГПК, е недопустима.
10. Държавните учреждения дължат държавна такса при въззивно и касационно обжалване на решения по трудови дела и дела по искове за парични вземания на държавните служители по Закона за държавния служител.
11. Претенцията за разноски по чл. 80 ГПК може да бъде заявена валидно най-късно в съдебното заседание, в което е приключило разглеждането на делото пред съответната инстанция.
12. Компетентен да се произнесе по искане за освобождаване от държавна такса по чл. 83, ал. 2 ГПК при обжалване е съдът, пред който е направено искането.
13. Компетентен да се произнесе по искане за освобождаване от внасяне на такси и разноски по чл. 83, ал. 2 ГПК е съдебният състав, разглеждащ делото.
14. Началният момент, от който започва да тече срокът по чл. 248, ал. 1 ГПК за подаване на молба за допълване или изменение на решението в частта за разноските и по отношение на страната, която няма интерес да го обжалва, тече от уведомяването ѝ за решението, ако същото е обжалваемо.
15. Решението по чл. 78а НК, с което наказателният съд освобождава подсъдимия от наказателна отговорност и му налага административно наказание, е приравнено по значение на влязла в сила присъда и по смисъла на чл. 83, ал. 1, т. 4 ГПК.
16. Минималният размер на адвокатското възнаграждение по трудови дела с определен материален интерес се определя по чл. 7, ал. 1, т. 1 от Наредба № 1/2004 г. на Висшия адвокатски съвет за минималните размери на адвокатските възнаграждения.
17. По жалба срещу решение за допускане на делба се дължи държавна такса като по неопеняем иск по чл. 18, ал. 1 във вр. с чл. 3 от Тарифата за държавните такси, които се събират от съдилищата по ГПК.
18. Държавна такса в хипотезата на обективно кумулативно съединяване на искове по чл. 422 във връзка с чл. 415 ГПК се дължи съгласно чл. 72, ал. 1 ГПК за всеки съединен иск в размерите, посочени в чл. 1 от Тарифата за държавните такси, които се събират от съдилищата по ГПК, като от общия сбор се приспада вече платената такса в заповедното производство.
19. Понятието „разноски по прехвърлянето на имота“ по смисъла на чл. 364, ал. 1 ГПК включва и нотариална такса.
20. Размерът на държавната такса при предявен иск за връщане на вещ, предадена на облигационно основание, следва да се определя от вида на търсената защита и съответно приложимата материалноправна норма, която е от значение за цената на иска по чл. 69 ГПК.

21. По дела, съставляващи спорна съдебна администрация, когато друго изрично не е предвидено в нормативен акт, се дължи държавна такса в размера по чл. 16 от Тарифата за държавните такси, които се събират от съдилищата по ГПК.
 22. Държавната такса в производство по налагане на мерки за защита от домашното насилие (чл. 11, ал. 2 и 3 ЗЗДН) е в размера по чл. 16 от Тарифата за държавните такси, които се събират от съдилищата по ГПК.
 23. Държавните служители в МВР са освободени от заплащане на държавни такси по граждански дела, свързани с тяхното служебно правоотношение.
 24. Определението на въззивния съд за допълване или изменение на въззивното решение в частта за разностите се обжалва по реда на чл. 274, ал. 2 ГПК.
- Тълкувателно решение № 8/27.11.2013 г. на ОСГТК на ВКС по тълк. д. № 8/2012 г.:
 1. Правен интерес от предявяване на отрицателен установителен иск за собственост и други вещни права е налице, когато: ищецът притежава самостоятелно право, което се оспорва; позовава се на фактическо състояние или има възможност да придобие права, ако отрече правата на ответника.
В производството по този иск ищецът доказва фактите, от които произтича правният му интерес, а ответникът – фактите, от които произтича правото му. При липса на правен интерес производството се прекратява.
 2. Правен интерес от предявяване на установителен иск за собственост и други вещни права е налице и когато ищецът разполага с възможността да предяви осъдителен иск за същото право.
 - Тълкувателно решение № 1/09.12.2013 г. на ОСГТК на ВКС по тълк. д. № 1/2013 г.:
 1. При проверка на правилността на първоинстанционното решение въззивният съд може да приложи императивна материалноправна норма дори ако нейното нарушение не е въведено като основание за обжалване. Въззивната инстанция не е ограничена от посоченото във въззивната жалба, когато следи служебно за интереса на някоя от страните по делото или за интереса на родените от брака ненавършили пълнолетие деца при произнасяне на мерките относно упражняването на родителските права, личните отношения, издръжката на децата и ползването на семейното жилище.
 2. Въззивният съд не следи служебно за допуснати от първата инстанция процесуални нарушения при докладване на делото. В случай че въззивната жалба съдържа обосновано оплакване за допуснати от първоинстанционния съд нарушения на съдопроизводствените правила във връзка с доклада, въззивният съд дължи даване на указания до страните относно възможността да предприемат тези процесуални действия по посочване на относими за делото доказателства, които са пропуснали да извършат в първата инстанция поради отсъствие, непълнота или неточност на доклада и дадените указания.
Когато въззивният съд прецени, че дадената от първата инстанция квалификация е неправилна, вследствие на което на страните са били дадени неточни указания относно подлежащите на доказване факти, той следва служебно, без да е сезиран с такова оплакване, да обезпечи правилното приложение на императивна материалноправна норма, като даде указания относно подлежащите на доказване факти и необходимостта за ангажиране на съответни доказателства.

3. Въззивният съд е длъжен да събере доказателствата, които се събират служебно от съда (експертиза, оглед, освидетелстване), само ако е въведено оплакване за допуснато от първата инстанция процесуално нарушение, от което може да се направи извод, че делото е останало неизяснено от фактическа страна, или за необоснованост на фактическите изводи, поставени в основата на първоинстанционното решение, или ако тези доказателства са необходими за служебно прилагане на императивна материалноправна норма.

4. Възраженията на ответника срещу предявения иск поначало се преклудират с изтичане на срока за отговор на исковата молба по чл. 131, ал. 1 ГПК, поради което не могат да се направят за първи път пред въззивния съд. Това се отнася и за възраженията за погасителна и придобивна давност. Същите могат да се въведат за първи път пред въззивната инстанция само ако страната поради нарушаване на съдопроизводствените правила (например нарушаване на правото ѝ на участие в първоинстанционното производство) не е могла да ги заяви пред първата инстанция. В тази им част постановките на т. 6 и т. 12 от ТР № 1/2000 г. от 04.01.2001 г. по гр. д. № 1/2000 г. на ОСГК на ВКС не са актуални при действието на ГПК (в сила от 01.03.2008 г.).

Възражението за прихващане може за първи път да се заяви пред въззивния съд, ако се изразява в материалноправно изявление за компенсиране на две насрещни изискуеми и ликвидни вземания, при което те се погасяват до размера на по-малкото от деня, в който са били налице условията за компенсируемостта им. Ако насрещното вземане е спорно, възражението за прихващане не може да бъде заявено за първи път пред въззивната инстанция. В тази им част постановките на т. 6 и т. 12 от ТР № 1/2000 г. от 04.01.2001 г. по гр. д. № 1/2000 г. на ОСГК на ВКС са актуални и при действието на ГПК (в сила от 01.03.2008 г.).

Възражението за право на задържане се преклудира с изтичане на срока за отговор на исковата молба, когато има за предмет неликвидно вземане. Когато вземането е ликвидно, т.е. установено с влязло в сила съдебно решение или заповед за изпълнение, както и когато възражението се предявява като акцесорно право към насрещния иск на ответника за неговото вземане, същото може да бъде заявено за първи път пред въззивната инстанция. В тази им част постановките на ТР № 1/2000 г. от 04.01.2001 г. по гр. д. № 1/2000 г. на ОСГК на ВКС са актуални и при действието на ГПК (в сила от 01.03.2008 г.).

5. Когато касационната инстанция констатира, че исковата молба е нередовна поради противоречие между обстоятелствената част, в която се излагат твърдения, сочещи на правен интерес да се търси защита срещу определено лице, и петитума, насочен срещу друго лице, въззивното решение е недопустимо и подлежи на обезсилване, като делото следва да се върне за ново разглеждане от друг състав на първоинстанционния съд. Постановките на т. 4 от ТР № 1/2001 г. от 17.07.2001 г. по гр. д. № 1/2001 г. на ОСГК на ВКС в посочената хипотеза не са актуални при действието на ГПК (в сила от 01.03.2008 г.). В останалите хипотези на нередовност на исковата молба ТР № 1/2001 г. от 17.07.2001 г. по гр. д. № 1/2001 г. на ОСГК на ВКС продължава да е актуално.
6. Ако в първата инстанция не е бил конституиран необходим другар, чието участие в производството е задължително, въззивният съд следва да обезсили като недопустимо първоинстанционното решение и да върне делото на първоинстанционния съд за ново разглеждане с участие на необходимия другар. Постановките на т. 17 от ТР № 1/2000 г. от 04.01.2001 г. по гр. д. № 1/2000 г. на ОСГК на ВКС в частта относно задължителното другарство не са актуални при действието на ГПК (в сила от 01.03.2008 г.).

7.
 - i. а/ Отказът на първоинстанционния съд да приеме за съвместно разглеждане инцидентен установителен иск не подлежи на обжалване.
 - ii. б/ Определението, с което се отхвърля искане за увеличение на иск, който не е предявен като частичен, подлежи на обжалване.
 - iii. в/ Определението (разпореждането) на първоинстанционния съд, с което е върната насрещна искова молба поради неизпълнени указания за отстраняване на нередовността ѝ, подлежи на обжалване на основание чл. 274, ал. 1, т. 2 във връзка с чл. 129, ал. 3 ГПК.
8. Въззивното решение, с което решението на първоинстанционния съд е обезсилено и делото е прекратено, ако цената на иска е под 5 000 лв. по граждански дела, респективно под 10 000 лв. по търговски дела, не подлежи на касационно обжалване поради ограничението на чл. 280, ал. 2 ГПК.
9.
 - i. а/ Определението на въззивния съд, с което е потвърдено първоинстанционно определение за отказ да се конституира трето лице-помагач, не подлежи на касационно обжалване.
 - ii. б/ Определението на въззивния съд, с което е потвърдено първоинстанционно определение, с което е отказано конституиране на главно встъпило лице, подлежи на касационно обжалване.
 - iii. в/ Определението на въззивния съд, с което се потвърждава определение на първоинстанционен съд за прекратяване на производството поради неподведомственост (чл. 15, ал. 2 ГПК) или неподсъдност на спора (чл. 121 ГПК), подлежи на касационно обжалване на основание чл. 274, ал. 3, т. 1 ГПК. В тази част постановките на т. 5 от ТР № 1/2001 г. от 17.07.2001 г. по гр. д. № 1/2001 г. на ОСГК на ВКС са актуални и при действието на ГПК (в сила от 01.03.2008 г.).
Определението на въззивния съд, с което се потвърждава определение на първоинстанционен съд, с което е оставен без уважение отвод за неподведомственост, респективно за неподсъдност, не подлежи на касационно обжалване, тъй като не е от категорията на актовете, предвидени в чл. 274, ал. 3, т. 1 и т. 2 ГПК.
Определението по чл. 122 ГПК, постановено по спор за подсъдност между съдилищата, не подлежи на обжалване, тъй като не попада сред актовете по чл. 274, ал. 1, т. 1 и т. 2 и чл. 274, ал. 3, т. 1 и т. 2 ГПК.
10. Разпорежданията, с които въззивният съд връща касационната жалба на някое от основанията по чл. 286, ал. 1 ГПК или частната касационна жалба на някое от основанията по чл. 262, ал. 2 във връзка с чл. 275, ал. 2 ГПК, следва да бъдат постановявани еднолично.
 - т. 3 от Тълкувателно решение № 3/19.12.2013 г. на ОСГК на ВКС по тълк. д. № 3/2013 г.:
 1. При извършено разпореждане със спорното право от съсобственик (съделител) в полза на друго лице в хода на делбеното производство във фазата по допускане на делбата се прилагат разпоредбите на чл. 226 ГПК (чл. 121 ГПК (отм.).
Лице, придобило права по силата на разпоредителна сделка по време на първата фаза на делбения процес след предявяване на иска за делба, може да замести своя праводател само със съгласието на всички съделители.
След влизане в сила на решението по допускане на делбата във фазата по извършването приобретателят участва чрез своя процесуален субституент (прехвърлителя), ако не изрази воля да встъпи в процеса като подпомагаща страна.

Приобретателят може да участва като главна страна, ако встъпи в делбеното производство по реда на чл. 225 ГПК (чл. 181 ГПК (отм.).

Приобретателят ще бъде обвързан от решението по извършване на делбата, независимо от това дали е встъпил в производството, заместил е прехвърлителя или е участвал в производството чрез своя процесуален субституент. Съсобствеността ще се счита прекратена и по отношение на него, независимо в чий дял ще се падне имотът.

- През 2014 г. са приети следните актове:
 - Тълкувателно решение № 6/14.03.2014 г. на ОСГТК на ВКС по тълк. д. № 6/2013 г.:
 1. Срокът по чл. 390, ал. 3, изр. 1-во ГПК за предявяване на бъдещия иск тече от постановяване на определението за допускане на обезпечението, освен в случаите на неспазен от съда срок по чл. 395, ал. 2 ГПК, когато срокът за предявяване на бъдещия иск тече от връчване на определението.
 2. В хипотезата на чл. 390, ал. 3 във връзка с ал. 1 ГПК молителят доказва, че е предявил иска в определения срок с представяне пред съда по обезпечението на надлежни доказателства – препис от искова молба с отразена дата на постъпването ѝ в съответния съд или съдебно удостоверение за същите факти. Съдът не отменя обезпечението, когато му е служебно известно, че искът е предявен в срок.
 3. Налице е обезпечителна нужда за обезпечаване на иски за собственост чрез налагане на обезпечителна мярка „възбрана“.
 4. В случаите, при които вписването на исковата молба има оповестително-защитно действие, е налице обезпечителна нужда от налагане на възбрана само при искане за допускане на обезпечение на бъдещ иск, както и в периода между постъпване на исковата молба в съда и вписването ѝ по реда на Правилника за вписванията.
 5. Принадлежността на имуществото, предмет на обезпечението, към патримониума на ответника не е предпоставка за допускане на обезпечение чрез налагане на възбрана или заповед.
 6. Легитимирани да обжалват определението на съда по обезпечение на иска са ищецът при отказ да се допусне обезпечение или при допускането му при различни от исканите условия, ответникът и всяко лице, чиято правна сфера е накърнена от допуснатата обезпечителна мярка.
 7. Определение на окръжен съд, постановено по частна жалба срещу определение на районен съд по молба за спиране на изпълнението по чл. 524 ГПК, не подлежи на касационно обжалване, освен в хипотезата на чл. 396, ал. 2, изр. 3 ГПК.
 - Тълкувателно решение № 1/02.04.2014 г. на ОСГТК на ВКС по тълк. д. № 1/2014 г.:
 1. ОТКЛОНЯВА предложението на председателя на Върховния касационен съд, направено с разпореждане от 15.01.2014 г., за издаване на тълкувателно решение по въпроса: „Отрицателните фактически твърдения на страните в гражданския процес подлежат ли на доказване, по какъв начин и как се разпределя доказателствената тежест?“
 - Тълкувателно решение № 8/07.05.2014 г. на ОСГТК на ВКС по тълк. д. № 8/2013 г.:
 1. При образувано тълкувателно дело пред Върховния касационен съд по обуславящ правен въпрос производството по висящо дело може да се спира само в касационната инстанция на основание чл. 292 ГПК, а не и във въззивната и първата инстанция.
 2. Определенията на състави на Върховния касационен съд за спиране на касационното производство поради образувано тълкувателно дело пред ВКС по въпрос от обуславящо за спора значение не подлежат на обжалване.
 - Тълкувателно решение № 4/18.06.2014 г. на ОСГТК на ВКС по тълк. д. № 4/2013 г.:

1. Заповедният съд не е длъжен при констатирана нередовност на заявлението по чл. 410, ал. 2 ГПК съобразно с изискванията на чл. 127, ал. 1 и 3 и чл. 128, т. 1 ГПК да дава указания на заявителя за поправянето му, а отхвърля заявлението. Даване на указания на заявителя се дължи само в изрично уредената в чл. 425, ал. 2 ГПК хипотеза, както и при невнесена в пълен размер държавна такса за заявлението.

2.а. Отговаря на изискванията на чл. 410, ал. 1, т. 1 ГПК заявление за издаване на заповед за изпълнение за част от вземане, чийто общ размер е над 25 000 лв.

2.б. Не отговаря на изискванията по чл. 410, ал. 2 във вр. с чл. 127, ал. 1, т. 4 ГПК заявление за издаване на заповед за изпълнение по чл. 410 ГПК, когато в заявлението не са подробно посочени обстоятелствата, от които произтича вземането, но същите могат да се извлекат от представените към заявлението документи.

Отговаря на изискванията по чл. 410, ал. 2 във вр. с чл. 127, ал. 1, т. 4 ГПК заявление за издаване на заповед за незабавно изпълнение по чл. 417 ГПК, когато в заявлението не са подробно посочени обстоятелствата, от които произтича вземането, но същите могат да се извлекат от представения към заявлението документ по чл. 417 ГПК.

3.а. Когато в процеса на връчване на заповедта заповедният съд установи, че същата е издадена срещу длъжник с постоянен адрес или седалище в района на друг съд, няма основание както за обезсилване на заповедта, така и за изпращане на делото на съответния съд, тъй като след издаване на заповедта въпросът за местната компетентност не може да се пререшава.

3.б. При липса на предвидената в чл. 411, ал. 2, т. 3 ГПК предпоставка заповедта следва да бъде обезсилена от заповедния съд, а от въззивния съд – само в случай че същата е оформена като редовно връчена и е стабилизирана с изтичането на срока за възражение. При липса на предпоставката по чл. 411, ал. 2, т. 4 ГПК заповедта може да се обезсили само от въззивния, но не и от заповедния съд.

4.а. Налице са основанията за издаване на заповед за незабавно изпълнение по чл. 417 ГПК и за акцесорни вземания за обезщетение на вредите от неизпълнение на главното вземане, когато същите са определени по основание и определени или определяеми по размер в самия документ по чл. 417 ГПК. Не може да бъде издадена заповед за незабавно изпълнение за законната лихва върху вземането за периода от датата на падежа до подаване на заявлението.

Не са налице основанията за издаване на заповед за изпълнение по чл. 417, т. 2 и 3 ГПК за вземания, основани на упражнено право на разваляне на договор.

Налице са основанията за издаване на заповед за незабавно изпълнение по чл. 417 ГПК за поисканата от заявителя законна лихва върху вземането за периода след подаване на заявлението за издаване на заповед за незабавно изпълнение.

4.б. Не са налице основанията за издаване на заповед за незабавно изпълнение по чл. 417 ГПК срещу поръчителя, ако съдът констатира от документите към заявлението, че към датата на подаването му е изтекъл срокът по чл. 147, ал. 1 ЗЗД.

4.в. Заповед за незабавно изпълнение по чл. 417, т. 5 ГПК може да се издаде, ако заявителят е представил: съответния договор за продажба със запазване на собствеността до изплащане на цената или договор за лизинг; извлечение от регистъра на особените залози за вписани обстоятелства относно договора; официален или изходящ от длъжника частен документ по смисъла на чл. 418, ал. 3 ГПК – когато от представения договор и извлечение от регистъра на особените залози е видно, че изискуемостта на вземането за връщане на отдадената на лизинг или продадена със запазване на собствеността вещь зависи от друго обстоятелство (вкл. прекратяване на договора или развалянето му поради неизпълнение от страна на длъжника).

4.г. Налице са основанията за издаване на заповед за незабавно изпълнение по заявление от или срещу универсален правоприменик на посочения в документа по чл. 417 ГПК кредитор, съответно длъжник.

Налице са основанията за издаване на заповед за незабавно изпълнение в полза на частния правоприменик на посочения в документа по чл. 417 ГПК кредитор, когато фактът на

правоприемството се установява от самия документ. Ако за частното правоприемство е налице отделен документ по чл. 417 ГПК, същият е основание за издаване на заповед за незабавно изпълнение в полза на правоприемника, ако в него е индивидуализирано прехвърленото вземане.

Когато частното правоприемство се основава на договор за цесия, прехвърлянето на вземането следва да е съобщено на длъжника.

Когато изпълнителното основание по чл. 417, т. 2 ГПК е издадено с оглед особено качество на кредитора, за издаване на заповед за незабавно изпълнение в полза на неговия частен правоприемник е необходимо последният да притежава същото качество.

Заповед за незабавно изпълнение срещу частния правоприемник на посочения в документа по чл. 417 ГПК длъжник може да бъде издадена, когато за частното правоприемство е налице отделен документ по чл. 417 ГПК, който е самостоятелно основание за издаване на заповедта, ако в него е индивидуализирано прехвърленото вземане.

4.д. Не е допустимо издаване на заповед за незабавно изпълнение по чл. 417, т. 9 ГПК, когато в запис на заповед е направена добавка относно наличието на каузално правоотношение само ако направената добавка отрича безусловния характер на поетото задължение. Ако добавката, сочеща на каузалното правоотношение, не засяга реквизитите на менителничния ефект, същата следва да се счита за неписана и не опорочава формата му.

5.а. Съдът следи служебно за спазване на преклузивния срок по чл. 414, ал. 2 във връзка с чл. 418, ал. 5 ГПК, поради което длъжникът трябва да представи доказателства за спазването му. Ако такива не са ангажирани с възражението, съдът следва да даде указания на длъжника за представянето им или да поиска тези данни от съдебния изпълнител.

Преценката на заповедния съд, че възражението срещу заповедта за незабавно изпълнение е подадено след срока по чл. 414, ал. 2 във връзка с чл. 418, ал. 5 ГПК, следва да е обективизирана в разпореждане за връщане на същото. Този съдебен акт подлежи на обжалване с частна жалба от длъжника, тъй като прегражда развитието на производството по смисъла на чл. 274, ал. 1, т. 1 ГПК. В хипотезата на чл. 410 ГПК липсва правен интерес от самостоятелна защита срещу тази преценка на заповедния съд, тъй като защитата на длъжника се реализира по реда на чл. 407 ГПК.

5.б. След като е подадено възражение по утвърден образец, съдът е длъжен да приложи последиците на чл. 415 ГПК дори и заявените възражения от длъжника да са неясни в частта относно оспореното основание или размера на вземанията, за които е издадена заповедта за изпълнение.

5.в. Предпоставките за влизане в сила на заповедта по отношение на главния длъжник и поръчителя се преценяват поотделно. Заповедният съд дава по реда на чл. 415 ГПК указания за предявяване на иск за установяване на вземането само по отношение на подалия възражението длъжник, като по отношение на неподалия възражение заповедта влиза в сила.

5.г. Когато разпореждането за незабавно изпълнение е отменено, а е налице висящо производство по чл. 422 ГПК вследствие на подадено от длъжника възражение по чл. 414 ГПК, съдът не издава обратен изпълнителен лист в полза на длъжника по реда на чл. 245, ал. 3, изр. 2 ГПК.

Когато съдът е издал изпълнителен лист въз основа на преценка, че заповедта за изпълнение по чл. 410 ГПК е влязла в сила, а длъжникът твърди, че в срока по чл. 414, ал. 2 ГПК е подал възражение срещу същата, защитата му следва да се осъществи по реда на чл. 407 ГПК – чрез обжалване на разпореждането за издаване на изпълнителен лист. Когато длъжникът твърди, че не е могъл да подаде възражение срещу заповедта поради ненадлежно връчване на същата, приложимият ред за защита е този по чл. 423 ГПК.

Разпоредбата на чл. 248 ГПК намира приложение в заповедното производство в хипотезата, при която заповедният съд не се е произнесъл по искането за разноси.

Разпоредбите на чл. 247, чл. 250 и чл. 251 ГПК намират приложение в заповедното производство.

Въззивните определения, постановени в заповедното производство, не подлежат на касационно обжалване.

В производството по чл. 422, респ. чл. 415, ал. 1 ГПК, съществуването на вземането по издадена заповед за изпълнение се установява към момента на приключване на съдебното дирене в исковия процес, като в това производство нормата на чл. 235, ал. 3 ГПК намира приложение по отношение на фактите, настъпили след подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение, с изключение на факта на удовлетворяване на вземането чрез осъществено принудително събиране на сумите по издадения изпълнителен лист въз основа на разпореждането за незабавно изпълнение в образувания изпълнителен процес.

10.а. Процесуалните предпоставки за съществуването и надлежното упражняване на правото на иск, предявен по реда на чл. 422, респ. чл. 415, ал. 1 ГПК, не са налице в случаите, когато възражението по чл. 414 ГПК не е подадено в срока по чл. 414, ал. 2 ГПК или не съдържа оспорване на вземането. Съдът, разглеждащ иска по чл. 422, респ. чл. 415, ал. 1 ГПК, извършва самостоятелна преценка за наличието на тези специални процесуални предпоставки и не е обвързан от констатациите по тях на съда в заповедното производство.

10.б. Процесуалните предпоставки за съществуването и надлежното упражняване на правото на иск, предявен по реда на чл. 422, респ. чл. 415, ал. 1 ГПК, са налице в случаите на настъпило универсално или частно правоприемство на страната на заявителя или на длъжника след издаване на заповедта за изпълнение.

При универсално правоприемство, настъпило в периода между издаване на заповедта за изпълнение и предявяването на иска, правоприемниците участват в делото на основание чл. 227 ГПК.

При частно правоприемство при прехвърляне на вземането чрез договор за цесия, настъпило в периода след издаване на заповедта за изпълнение до предявяване на иска реда на чл. 422, респ. чл. 415, ал. 1 ГПК, легитимиран да участва в производството по установителния иск е цедентът, като намира приложение нормата на чл. 226 ГПК. Легитимиран да предяви иска е и цесионерът, ако е спазил срока по чл. 415, ал. 1 ГПК.

10.в. Процесуалните предпоставки за съществуването и надлежното упражняване на правото на иск, предявен по реда на чл. 422, респ. чл. 415, ал. 1 ГПК, не са налице в случаите, когато искът е предявен за установяване на съществуването на вземане за разноските, направени в заповедното производство.

11.а. В производството по иска, предявен по реда на чл. 422, респ. чл. 415, ал. 1 ГПК, е допустимо да се разгледат обоснованите във възражението на длъжника по чл. 414, ал. 1 ГПК оспорвания за вземането на кредитора дори ответникът да не е подал отговор на исквата молба или да не е направил подобни възражения в срока за отговор.

11.б. В производството по иска, предявен по реда на чл. 422, респ. чл. 415, ал. 1 ГПК, е допустимо да се приемат за съвместно разглеждане друг иск на ищеца – чл. 210, ал. 1 ГПК, насрещен иск – чл. 211 ГПК, инцидентен установителен иск – чл. 212 ГПК, ако са налице условията за приемането им за съвместно разглеждане с иска по чл. 422, респ. чл. 415, ал. 1 ГПК.

11.в. В производството по иска, предявен по реда на чл. 422, респ. чл. 415, ал. 1 ГПК, е допустимо въвеждането на правопогасяващи възражения за плащане и за прихващане.

11.г. В производството по иска, предявен по реда на чл. 422, респ. чл. 415, ал. 1 ГПК, е допустимо да се вземе предвид адрес на страната, посочен в заповедното производство, но за прилагането на последиците по чл. 40 и чл. 41 ГПК страната следва да е била предупредена от съда.

Съдът, който разглежда иска, предявен по реда на чл. 422, респ. чл. 415, ал. 1 ГПК, следва да се произнесе за дължимостта на разноските, направени и в заповедното производство, като съобразно изхода на спора разпреди отговорността за разноските както в исковото, така и в заповедното производство.

Издадената заповед за изпълнение и изпълнителният лист не подлежат на обезсилване при отхвърляне на иска, предявен по реда на чл. 422, респ. чл. 415, ал. 1 ГПК.

Издадената заповед за изпълнение и изпълнителният лист подлежат на обезсилване при прекратяване на производството по иска, предявен по реда на чл. 422, респ. чл. 415, ал. 1 ГПК, с

изключение на случая на прекратяване на производството по делото при сключена съдебна спогодба или ако исковият съд приеме, че заповедта за изпълнение е влязла в сила.

Компетентен да обезсили заповедта за изпълнение, издадена по чл. 410, съответно по чл. 417 ГПК, и да обезсили изпълнителния лист по чл. 418 ГПК при прекратяване на производството по иска, предявен по реда на чл. 415, ал. 1, съответно чл. 422 ГПК, е съдът в исковото производство, който е постановил определението за прекратяване.

При отхвърляне изцяло или частично на иска, предявен по реда на чл. 422 ГПК, поради невъзникване на вземането; недействителност на основаниято, от което произтича вземането, или поради погасяване на вземането по давност, на ответника се издава обратен изпълнителен лист съгласно чл. 245, ал. 3, изр. 2 ГПК за сумата, предмет на отхвърлената част на иска, но само ако има получени от вискателя за удовлетворяването му суми чрез осъществено принудително събиране на вземането по издадения изпълнителен лист въз основа на разпореждането за незабавно изпълнение в образувания изпълнителен процес, и до размер на тези суми.

При отхвърляне изцяло или частично на иска, предявен по реда на чл. 422 ГПК, поради доброволно погасяване на вземането чрез плащане, прихващане, даване вместо изпълнение или друг погасителен способ извън изпълнителното производство, въз основа на фактите, взети предвид по реда на чл. 235, ал. 3 ГПК, на ответника се издава обратен изпълнителен лист съгласно чл. 245, ал. 3, изр. 2 ГПК за сумата, предмет на отхвърлената част на иска, но само ако има получени от кредитора за удовлетворяването му суми чрез осъществено принудително събиране на вземането по издадения изпълнителен лист въз основа на разпореждането за незабавно изпълнение в образувания изпълнителен процес и до размера, до които същите представляват двойно плащане. Двойно плащане е налице, когато сборът на сумата, получена от кредитора чрез осъществено принудително събиране на вземането в образувания изпълнителен процес, и сумата, погасена доброволно от длъжника извън образувания изпълнителен процес, надхвърля по размер вземането, предмет на заповедта за изпълнение.

Компетентен да издаде обратен изпълнителен лист съгласно чл. 245, ал. 3, изр. 2 ГПК при отхвърляне на иска, предявен по реда на чл. 422 ГПК, е съдът в исковото производство.

При прекратяване на производството по иска, предявен по реда на чл. 422 ГПК (извън случаите на прекратяване на производството при одобрена съдебна спогодба, както и извън хипотезата, когато съдът приеме, че заповедта за изпълнение е влязла в сила), на ответника се издава обратен изпълнителен лист съгласно чл. 245, ал. 3, изр. 2 ГПК, ако има получени от вискателя за удовлетворяването му суми чрез осъществено принудително събиране на вземането по издадения изпълнителен лист въз основа на разпореждането за незабавно изпълнение в образувания изпълнителен процес, до размер на тези суми.

Компетентен да издаде обратен изпълнителен лист съгласно чл. 245, ал. 3, изр. 2 ГПК при прекратяване на делото по иска, предявен по реда на чл. 422 ГПК, е съдът в исковото производство, който е постановил определението за прекратяване.

Разпоредбата на чл. 241 ГПК не намира приложение в заповедното производство. Съдът, разгледал и уважил иска по чл. 422, респ. чл. 415, ал. 1 ГПК, е компетентен да се произнесе по искане за отсрочване или разсрочване на съдебно установеното вземане.

Държавната такса за възражението по чл. 423 ГПК е в размера, посочен в чл. 16 от Тарифата за държавните такси, които се събират от съдилищата по ГПК.

Преценката дали в исковата молба по чл. 424 ГПК се твърдят новооткрити обстоятелства или нови писмени доказателства, които дават основание за преразглеждане на въпроса за дължимостта на вземането, е от обуславящо значение за допустимостта на иска, а не за неговата основателност.

Предмет на делото при предявен установителен иск по реда на чл. 422, ал. 1 ГПК в хипотезата на издадена заповед за изпълнение по чл. 417, т. 9 ГПК е съществуване на вземането, основано на запис на заповед.

При въведени от страните твърдения или възражения, основани на конкретно каузално правоотношение, по повод или във връзка с което е издаден записът на заповед, на изследване подлежи и каузалното правоотношение.

В производството по установителния иск, предявен по реда чл. 422, ал. 1 ГПК, ищецът – кредитор доказва вземането си, основано на менителничния ефект – съществуването на редовен от външна страна запис на заповед, подлежащ на изпълнение. При въведени твърдения или възражения, основани на конкретно каузално правоотношение, по повод или във връзка с което е издаден записът на заповед, всяка от страните доказва фактите, на които са основани твърденията и възраженията и са обуславящи за претендираното, съответно отричаното право – за съществуването, респ. несъществуването на вземането по записа на заповед.

18. В хипотезата на предявен иск по чл. 422, ал. 1 ГПК за вземане, произтичащо от договор за банков кредит с уговорка, че целият кредит става предсрочно изискуем при неплащането на определен брой вноски или при други обстоятелства, и кредиторът може да събере вземането си без да уведоми длъжника, вземането става изискуемо с неплащането или настъпването на обстоятелствата, след като банката е упражнила правото си да направи кредита предсрочно изискуем и е обявила на длъжника предсрочната изискуемост.

В хипотезата на предявен иск по чл. 422, ал. 1 ГПК вземането, произтичащо от договор за банков кредит, става изискуемо, ако кредиторът е упражнил правото си да направи кредита предсрочно изискуем. Ако предсрочната изискуемост е уговорена в договора при настъпване на определени обстоятелства или се обявява по реда на чл. 60, ал. 2 от Закона за кредитните институции, правото на кредитора следва да е упражнено преди подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение, като кредиторът трябва да е уведомил длъжника за обявяване на предсрочната изискуемост на кредита.

- Тълкувателно решение № 6/15.07.2014 г. на ОСГК на ВКС по тълк. д. № 6/2013 г.:
 1. При предявен иск по чл. 344, ал. 1, т. 3 КТ във вр. с чл. 225, ал. 1 КТ доказателствената тежест да установи факта, че след уволнението е останал без работа и не е получавал трудово възнаграждение, е на ищеца.
- Тълкувателно решение № 3/27.10.2014 г. на ОСГТК на ВКС по тълк. д. № 3/2014 г.
 1. При проверката по чл. 280, ал. 2 ГПК съдът преценява цената на иска към момента на предявяването му, а когато това е станало преди 05.07.1999 г., прилага спрямо нея чл. 1 и чл. 2 от Закона за деноминация на лева.
- Тълкувателно решение № 2/19.11.2014 г. на ОСГТК на ВКС по тълк. д. № 2/2014 г.:
 1. Висящото гражданско дело, спорът по което е пряко свързан с приложението на подзаконов нормативен акт, не е обусловено по смисъла на чл. 229, ал. 1, т. 4 ГПК от решението по административното дело, образувано по оспорване на същия акт с искане да бъде обявен за нищожен или отменен.
- През 2015 г. са приети следните актове:
 - Тълкувателно решение № 4/29.04.2015 г. на ОСГТК на ВКС по тълк. д. № 4/2014 г.
 1. Съдът не може да присъди левовата равностойност на сума, уговорена в чуждестранна валута, освен в изрично предвидените от закона случаи.
 - Тълкувателно постановление № 2/19.05.2015 г. на ВКС и ВАС по тълк. д. № 2/2014 г.:
 1. Делата по искове за вреди от незаконосъобразни наказателни постановления, действия и бездействия по налагане на административни наказания, включително

- и такива за присъждане на разноски в производството по обжалване, са подсъдни на административните съдилища.
2. Делата по искиове за вреди от незаконосъобразни действия и бездействия на администрацията на органите на съдебната власт са подсъдни на гражданските съдилища.
 3. Делата по искиове за вреди, произтичащи от транспортно-комуникационни мрежи и съоръжения, собственост на държавата и общините, са подсъдни на гражданските съдилища.
 4. Делата по искиове за вреди от нарушение на права на граждани, свързани с равенство в третирането, причинени от незаконни актове, действия или бездействия на държавни органи и длъжностни лица, са подсъдни на административните съдилища и когато не е проведено производство по раздел първи от Закона за защита от дискриминация.
 5. Делата по искиове за вреди, произтичащи от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на съдебните изпълнители, са подсъдни на гражданските съдилища.
 6. Делата по искиове за вреди от недопускане на възстановен държавен служител да изпълнява съответната длъжност са подсъдни на административните съдилища. Другите имуществените спорове извън глава шеста от Закона за държавния служител, които не се основават на незаконосъобразни актове, действия или бездействия на административен орган или длъжностни лица, се предявяват по общия исков ред пред гражданските съдилища.
 7. Делата по искиове за вреди, произтичащи от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на длъжностни лица по регистрация по Закона за търговския регистър, са подсъдни на гражданските съдилища.
 8. Делата по искиове за вреди от незаконосъобразни актове, действия и бездействия на органите по изпълнение на наказанията при и по повод изпълнение на наказанията лишаване от свобода и пробация или задържане с мярка за неотклонение „задържане под стража“ са подсъдни на административните съдилища.
 9. Компетентен да се произнесе по подадени жалби срещу актове по приложението на чл. 24а от ЗСПЗЗ е административният съд.
 10. Компетентен да се произнесе по жалба срещу заповед на кмета на общината за изземване на земи от общинския поземлен фонд по чл. 34, ал. 4 от ЗСПЗЗ е административният съд.
- Тълкувателно решение № 2/26.06.2015 г. на ОСГТК на ВКС по тълк. д. № 2/2013 г.:
1. Принудителното изпълнение се насочва върху отделен имуществен обект на длъжника с налагането на запор или възбрана върху този обект.
Налагането на запор или възбрана върху несеквестируема непотребима вещ, както и описът на такава вещ са допустими изпълнителни действия. Не е допустимо налагането на запор върху несеквестируема потребима вещ, както и върху изцяло несеквестируемо или друго вземане на длъжника от трето задължено лице, върху което не се допуска принудително изпълнение. Налагането на запор върху частично несеквестируемо вземане е допустимо изпълнително действие, тъй като той обхваща само секвестируемата част.
Нарушава несеквестируемостта налагането на запор върху несеквестируема потребима вещ, както и върху изцяло несеквестируемо или друго вземане, върху което не се допуска принудително изпълнение. Запорът трябва да е наложен, за да упражни длъжникът правото си на жалба. Нарушават несеквестируемостта несъвместимото с нея постановление за назначаване на пазач и насрочването на публична продажба на несеквестируема потребима вещ. Не е необходимо тези действия да бъдат извършени, за да упражни длъжникът правото си на жалба, достатъчно е налагането на запор или възбрана върху несеквестируема вещ.
Длъжникът може да упражни чрез жалба правото си на закрила поради несеквестируемост на вземането, върху което е насочено изпълнението, до изтичането на едноседмичния срок от връчването на съобщението за наложения запор върху изцяло несеквестируемо или друго вземане, върху което не се допуска

принудително изпълнение, а когато запорът не е съобщен на длъжника или е наложен върху частично несеквестируемо вземане – от узнаването, че третото задължено лице е платило на съдебния изпълнител или отказва да плати на длъжника поради наложения запор. Пропускането на срока осуетява само отмяната на наложения запор като изпълнително действие.

Длъжникът може да упражни чрез жалба правото си на закрила поради несеквестируемост на вещь, върху която е насочено изпълнението, до изтичането на едноседмичния срок от връчването на съобщението за насрочване на проданта. Пропускането на срока осуетява само отмяната на запора или публичната продан като изпълнителни действия.

Длъжникът може да обжалва на основание несеквестируемостта и разпределението в тридневен срок от предявяването му.

2. При наличието на наложени запори върху движими вещи, необрани насаждения и плодове е допустимо насрочването на друга публична продан на същите, ако тези вещи не са изнесени за продан на борса или в магазин. Недопустимо е при тези условия насрочването на публична продан на движими вещи, които са изнесени за продан на борса или в магазин.

Извършената при тези условия публична продан без разрешение на районния съд поражда вещнопрехвърлително действие, въпреки нарушението.

Разпоредбата на чл. 473 ГПК не намира приложение при насочване на изпълнение върху недвижими вещи и вземания на длъжника.

Районният съд разрешава извършването на продан за изпълнение на вземането на последващ (конкуриращ) вискател, когато няма протичаща продан по вписан в регистъра протокол за поставяне на обявленията по чл. 477, ал. 3, изр. 2 ГПК от предходен вискател, както и когато протоколът от предходен вискател е вписан повече от един месец след извършването на описа или обявената продан е втора или последваща, а конкуриращият вискател е спазил месечния срок от извършването на описа за неговото вземане.

Районният съд отказва исканото разрешение, когато протича продан по вписан в регистъра протокол за поставяне на обявление по чл. 477, ал. 3, изр. 2 ГПК от предходен вискател, освен ако протичащата продан е обявена повече от месец след извършването на описа или е втора или последваща, а конкуриращият вискател е спазил месечния срок.

3. Наложеният запор върху трудово възнаграждение или друго възнаграждение за труд, както и върху пенсия, не обхваща нито вземането на длъжника от третото задължено лице до размера на минималната работна заплата, нито пропорционално определената несеквестируема част от това вземане.
4. Районният съд по местоизпълнението назначава особен представител на длъжника, ако при пристъпването към изпълнение той има регистриран постоянен и настоящ адрес, но не може да бъде намерен там, нито може да се намери лице, което е съгласно да получи съобщението, и длъжникът не се е явил да го получи в указания двуседмичен срок.
5. Всички кредитори, в чиято полза е допуснато обезпечение чрез налагане на запор или възбрана, се считат присъединени вискатели, когато изпълнението е насочено върху предмета на обезпечението. Без значение е дали запорът или възбраната са наложени в обезпечително, или в изпълнително производство.

Всички кредитори с наложени запори и възбрани върху вещь, като присъединени по право (не по тяхна молба), се уведомяват от съдебния изпълнител за насочването на изпълнението, за насрочването на описа и проданта, както и за разпределението; а всички кредитори с наложени запори върху парично вземане, като присъединени по право (не по тяхна молба), се уведомяват от съдебния изпълнител, ако той извършва разпределението на платената от третото задължено лице сума.

6. Не всички разноси по изпълнителното дело на първоначалния вискател се ползват с право на предпочитително удовлетворяване по чл. 136, ал. 1, т. 1 ЗЗД. С такова право се ползват и в първия ред на специалните привилегии се включват разноските на първоначалния вискател по осъществяването на изпълнителния способ, постъпленията от който се разпределят. В този ред може да бъдат включени

и разноските на първоначалния взыскател за образуване на изпълнителното дело и за възнаграждение на един адвокат.

Разноските на първоначалния взыскател за обезпечението на иска срещу длъжника чрез налагане на запор или възбрана върху събраното вземане или осребрената вещ, постъпленията, от които се разпределят, се ползват с привилегия, но когато в разпределението участват присъединени кредитори със специална привилегия по чл. 136, ал. 1, т. 2, 3 и 4 ЗЗД, разноските се включват след тях – в реда преди първата по ред обща привилегия; а когато в разпределението участват и кредитори с привилегия по чл. 16, ал. 3 ЗОЗ – преди техния ред.

Не се ползват с право на предпочтително удовлетворяване по чл. 136, ал. 1, т. 1 ЗЗД разноските за други, реализирани по искане на първоначалния взыскател изпълнителни способности, нито разноските, направени от него за изпълнителни способности, които не са приложени.

Не се ползват с право на предпочтително удовлетворяване по чл. 136, ал. 1, т. 1 ЗЗД разноските на първоначалния взыскател, в т.ч. тези за адвокатско възнаграждение в производството по издаване на изпълнителния лист.

Не се ползват с право на предпочтително удовлетворяване по чл. 136, ал. 1, т. 1 ЗЗД никакви разноси на присъединени взыскатели, освен разноските по исковете по чл. 134 и чл. 135 ЗЗД, когато са направени от тях. Тези разноси се ползват с право на предпочтително удовлетворяване по чл. 136, ал. 1, т. 1 ЗЗД и когато са направени от първоначалния взыскател; но когато в разпределението участват зложни и ипотекарни кредитори, на които оспорените с иск сделки не са противопоставими поради поредността на учредяването на залога или ипотеката, както и други присъединени кредитори със специална привилегия по чл. 136, ал. 1, т. 3 и 4 ЗЗД, те се включват след тях – в реда преди първата по ред обща привилегия; а когато в разпределението участват и кредитори с привилегия по чл. 16, ал. 3 ЗОЗ – преди техния ред.

7. Вземането, обезпечено с ипотека, вписана след вписването на възбрана върху имота, се удовлетворява в реда на хирографарните кредитори.
8. Действията на съда и наддавачите във връзка с подадените тайни наддавателни предложения в продължение на пълния срок за това и действията на страните с право на изкупуване, както и действията на съдебния изпълнител и наддавачите при провеждане на наддаването с явни наддавателни предложения с фиксирана стъпка са част от наддаването и надлежното им извършване подлежи на проверка по жалба срещу постановлението за възлагане.
9. След като и новата продан с начална цена 80 на сто от предходната е обявена за нестанала, по искане на взыскателя съдебният изпълнител определя нова начална цена по реда на чл. 468 ГПК.
10. Когато взыскателят не е поискал извършването на изпълнителни действия в продължение на две години и изпълнителното производство е прекратено по чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК (чл. 330, ал. 1, б. „д“ ГПК – отм.), нова погасителна давност за вземането започва да тече от датата, на която е поискано или е предприето последното валидно изпълнително действие.
Обявява за изгубило сила Постановление № 3/1980 г. на Пленума на Върховния съд.
11. Ако взыскателят не е внесъл авансово дължима такса, частният съдебен изпълнител я събира от длъжника съгласно чл. 79, ал. 2 ГПК, когато длъжникът отговаря за тази такса. Когато длъжникът не отговаря за тази такса, частният съдебен изпълнител може да претендира плащането ѝ от взыскателя по реда на чл. 410, ал. 1 ГПК, независимо от размера на таксата.
Изпълнителното действие не е опорочено поради невнасянето от взыскателя на авансово дължимата такса за него.
Несъбирането от частния съдебен изпълнител на авансово дължимата такса от взыскателя съставлява дисциплинарно нарушение по смисъла на чл. 67 ЗЧСИ.
12. Дисциплинарната отговорност на частния съдебен изпълнител по чл. 69 ЗЧСИ се погасява по давност, когато председателят на дисциплинарната комисия не е сезиран в давностния срок от министъра на правосъдието или от Съвета на камарата на частните съдебни изпълнители.

Председателят на дисциплинарната комисия не образува дисциплинарно производство, а образуването се прекратява от дисциплинарния състав, когато председателят на дисциплинарната комисия не е сезиран преди изтичането на давностния срок.

13. Несеквестрируеми са вземанията на длъжника по сметка в банка, когато по сметката постъпват само плащания по пълно несеквестрируеми вземания и/или вземания, върху които не се допуска принудително изпълнение.

Наложеният заповор върху сметка на длъжника в банка не обхваща несеквестрируемата част от трудовото възнаграждение за съответния месец или другото възнаграждение за труд за съответния период, както и върху пенсията за съответния месец.

Когато по сметка на длъжника, наред с постъпленията от несеквестрируеми вземания и вземания, върху които не се допуска принудително изпълнение, постъпват и плащания по други (секвестрируеми) вземания, изпълнението върху наличността по такава сметка е недопустимо само над общия размер на другите (секвестрируеми) постъпления.

13. Подаването на молба за издаване на изпълнителен лист на несъдебно изпълнително основание по чл. 242 ГПК (отм.) не представлява предприемане на действие за принудително изпълнение по смисъла на чл. 116, б. „в“ ЗЗД.

- Тълкувателно решение № 6/23.10.2015 г. на ОСГТК на ВКС по тълк. д. № 6/2014 г.:

1. Размерът на обезпечението по решения за парични вземания съгласно чл. 282, ал. 2, т. 1 ГПК се определя от размера на предявените и уважени за конкретна сума искове по главните и акцесорни вземания, предмет на предявения иск, респ. искове, които се включват в понятието „присъдена сума“.

2. Съдът не представлява трето задължено лице по смисъла на чл. 508 ГПК по отношение на вземания за суми, внесени като гаранция по сметка на съда.

3. Не подлежи на обжалване определението на съда за освобождаване на внесени като разноски и гаранции суми. Изискуемостта на вземането за връщането на сумите настъпва с влизане в сила на съдебния акт, с който е приключил искивият процес.

- - Тълкувателно решение № 7/16.11.2015 г. на ОСГК на ВКС по тълк. д. № 7/2014 г.:

1. Прокуратурата на Република България при въззивно и касационно обжалване като ответник по иск за обезщетение на вреди по ЗОДОВ е освободена от държавна такса.

- - т. 6 от Тълкувателно решение № 1/23.12.2015 г. на ОСТК на ВКС по тълк. д. № 1/2014 г.:

1. Нормата на чл. 113 от ГПК е приложима по отношение на прекия иск по чл. 226, ал. 1 от КЗ.

- През 2016 г. са приети следните актове:

- Тълкувателно решение № 8/23.02.2016 г. на ОСГК на ВКС по тълк. д. № 8/2014 г.:

1. Исковите с правна квалификация чл. 53, ал. 2, изр. 2 ЗКИР (първоначална редакция), нов чл. 54, ал. 2 ЗКИР, са оценяеми, като съгласно чл. 69, ал. 1, т. 2 ГПК цената им се формира на основата на данъчната оценка или пазарната цена на частта от имота, правото на собственост върху която се защитава с предявяването на иска.

Държавната такса по този род искове се определя по правилото на чл. 71, ал. 2 ГПК – върху една четвърт от цената на иска.

2. Искове за собственост на реална част от имот, когато тази реална част е част от бивш имот, възстановен по реда на ЗСПЗЗ, ЗВСОНИ или ЗВСВНОИ по ЗТСУ, ЗПИНМ, ЗБНМ, ЗДИ и ЗС, са допустими.

3. Допустимостта на иска по чл. 53, ал. 2, изр. 2 ЗКИР (първоначална редакция), нов чл. 54, ал. 2 ЗКИР, не е обусловена от предварително провеждане на административна процедура по чл. 53, ал. 1 ЗКИР (първоначална редакция) по констатиране на непълноти или грешки в кадастралната карта.
4. Иск за собственост на реална част от поземлен имот, когато тази част неправилно е заснета в кадастралния план или в кадастралната карта като част от съседен имот или изобщо не е заснета като самостоятелен имот, е допустим, дори да не е проведена административната процедура по чл. 53, ал. 1, т. 1 ЗКИР (първоначална редакция) за поправяне на непълноти и грешки в одобрената кадастрална карта и кадастрални регистри или иск по чл. 53, ал. 2, изр. 2 ЗКИР (първоначална редакция), нов чл. 54, ал. 2 ЗКИР.
В производството по иска за собственост съдът изследва наличието на непълнота или грешка в одобрената кадастрална карта.

5. Производството по предявен иск с правно основание чл. 53, ал. 2, изр. 2 ЗКИР (първоначална редакция), нов чл. 54, ал. 2 ЗКИР, не е обуславящо по смисъла на чл. 229, ал. 1, т. 4 ГПК за производството по предявен иск за собственост на същия имот.

- Тълкувателно решение № 4/14.03.2016 г. на ОСГК на ВКС по тълк. д. № 4/2014 г.:

1А. Исковите с правна квалификация чл. 42 от Закона за наследството са оценяеми, като съгласно чл. 69, ал. 1, т. 4 от ГПК цената им се формира от стойността на завещаното имущество.

Когато завещателното разпореждане има за предмет вещни права върху конкретен имот, цената на иска се определя от размерите по чл. 69, ал. 1, т. 2 от ГПК.

Когато завещанието е универсално, при завеждане на делото цената на този иск се определя приблизително от съда съгласно чл. 70, ал. 3 от ГПК.

Държавната такса по този род искове се определя съгласно чл. 71, ал. 2 от ГПК – върху една четвърт от цената на иска.

1Б. Разпоредбата на чл. 71, ал. 2 от ГПК е приложима при определяне на държавната такса по исковите, чиято цена се определя по реда на чл. 69, ал. 1, т. 4 от ГПК.

1В. Въззивно решение, постановено по иск за собственост на имот с цена под посочения в чл. 280, ал. 2 от ГПК (редакция преди изменението със ЗИД на ГПК, публ. в ДВ, бр. 50 от 03.07.2015 г.) размер, не подлежи на касационно обжалване дори ако решението обективира и произнасяне по възражение на ответника за право на задържане на имота до заплащане на подобрения на стойност над този размер.

2А. Съдът, сезиран с осъдителен иск по чл. 108 от Закона за собствеността, следва да се произнесе с отделен установителен диспозитив за принадлежността на правото на собственост към патримониума на ищеца.

2Б. Не е допустимо по реда на изменение на иска (чл. 214, ал. 1 от ГПК) преминаване от положителен установителен или ревандикационен към отрицателен установителен иск и обратно.

2В. Допустимо е по реда на изменение на иска (чл. 214, ал. 1 от ГПК) ищецът по предявен иск за собственост да се позове при условията на евентуалност и на друго придобивно основание, различно от посоченото в обстоятелствената част на исковата молба.

2Г. За да се приложи нормата на чл. 17а от Закона за преобразуване и приватизация на държавни и общински предприятия (отм.), не е необходимо предоставеният за стопанисване или управление имот да е заприходен нито в баланса на държавното предприятие към момента на преобразуването, нито в баланса на преобразуваното търговско дружество.

3А. Недопустим е установителен иск с правна квалификация чл. 14, ал. 4 от Закона за собствеността и ползването на земеделските земи, ако в полза на ищеца не е било подадено заявление в срока по чл. 11, ал. 1 от ЗСПЗЗ или не е бил предявен иск по чл. 11, ал. 2 от ЗСПЗЗ до 12.05.2007 г.

ЗБ. Налице е правен интерес от предявяване на иск за собственост срещу лице, което се е разпоредило със спорния имот преди завеждането на исковата молба.

- Тълкувателно решение № 2/06.06.2016 г. на ОСГК на ВКС по тълк. д. № 2/2015 г.:
 1. В производството по чл. 1, ал. 1, т. 3 от Закона за установяване на трудов и осигурителен стаж по съдебен ред са приложими общите правила на ГПК за присъждане на разноските.
- т. 3 от Тълкувателно решение № 5/24.06.2016 г. на ОСГК на ВКС по тълк. д. № 5/2014 г.:
 1. Молбата за спиране изпълнението на решение на общото събрание на етажна собственост (чл. 40, ал. 3 ЗУЕС) подлежи на разглеждане по реда на обезпечителното производство. Определението, с което съдът се произнася по такава молба, подлежи на обжалване по реда за обжалване на обезпеченията.
- Тълкувателно постановление № 1/29.09.2016 г. на ВКС и ВАС по тълк. д. № 1/2015 г.:
 1. Съдебен акт, постановен от съд, който не е компетентен по правилата на подведомствеността, разпределящи делата между гражданските и административните съдилища, е недопустим.
- През 2017 г. са приети следните актове:
 - Тълкувателно решение № 4/03.02.2017 г. на ОСГТК на ВКС по тълк. д. № 4/2015 г.
 1. Срокът по чл. 390, ал. 3 от ГПК за предявяване на бъдещ иск не може да бъде продължаван при условията на чл. 63, ал. 1 от ГПК над предвидения едномесечен срок.
 - Тълкувателно решение № 5/18.05.2017 г. на ОСГК на ВКС по тълк. д. № 5/2015 г.:
 1. При придобиване на правото на собственост върху недвижим имот на основание публична продажба, ако в постановлението за възлагане на съдебния изпълнител не фигурира построената в имота сграда, върху същата не е било насочено принудително изпълнение чрез налагане на възбрана, не е описана и оценена от съдебния изпълнител и спрямо нея не е проведена публична продажба, ако същата представлява самостоятелен обект на правото на собственост, не намира приложение правилото на чл. 92 от ЗС, за да се приеме, че по силата на постановлението за възлагане е придобита собствеността и върху сградата. В случай че същата представлява несамостоятелен обект на собственост, правилото на чл. 92 от ЗС се прилага на общо основание.
 - Тълкувателно решение № 3/29.06.2017 г. на ОСГК на ВКС по тълк. д. № 3/2016 г.:
 1. По предявен от или срещу съпрузите иск за собственост на вещи или имоти, придобити в режим на съпружеска имуществена общност, съпрузите са необходими, но не са задължителни другари.
 - Тълкувателно решение № 3/10.07.2017 г. на ОСГТК на ВКС по тълк. д. № 3/2015 г.:
 1. Не може да се извърши въвод във владение срещу трето лице, което е придобило владението върху имота преди завеждане на делото, по което е постановено изпълняваното решение, и ако такъв бъде извършен, това лице може да защити

правата си чрез обжалването му по реда на чл. 435, ал. 5 ГПК. В случай че третото лице пропусне срока за обжалване на извършения въвод, то може да предяви владелчески иск по чл. 75 или чл. 76 от ЗС срещу възискателя. Това лице не може да се ползва от предвидената в чл. 523, ал. 2 и чл. 524 ГПК защита.

2. На обжалване по реда на чл. 435, ал. 2 ГПК подлежи всеки акт на съдебния изпълнител, в който се определя размерът на задължението на длъжника за разносните по изпълнението.
 3. Изпълнителният способ, чрез който се провежда принудителното изпълнение на определения от съда режим на лични отношения между родител и дете, е този по чл. 528, ал. 5 ГПК, като в този случай глобата по чл. 527, ал. 3 ГПК представлява санкция за неизпълнението на задължението по чл. 528, ал. 2 от страна на длъжника, а не изпълнителен способ, чрез който се реализира изпълнението.
 4. Искът по чл. 440, ал. 1 ГПК е допустим и в случаите, когато третото лице се намира във владение на вещта, върху която е насочено принудителното изпълнение, в деня на запора, възбраната или предаването ѝ, ако се отнася за движима вещ, с изключение на случаите, когато това трето лице е упражнило правото си на жалба по чл. 435, ал. 4 ГПК и жалбата е била уважена.
 5. Изпращането на запорно съобщение до банка в хипотезата, при която съдебният изпълнител е получил на основание чл. 508, ал. 1 ГПК отговор, че длъжникът няма сметка в съответната банка, представлява действие по налагане на запор, но длъжникът не отговаря за разносните по извършването му и те остават за сметка на възискателя.
- Тълкувателно решение № 7/31.07.2017 г. на ОСГТК на ВКС по тълк. д. № 7/2014 г.:
1. Последващо тълкувателно решение, с което е дадено задължително тълкуване на приложим по делото закон в смисъл, различен от възприетия в решението, не е основание за отмяна на влязло в сила съдебно решение.
 2. Вписването на молбата за отмяна на влязло в сила съдебно решение, подлежащо на вписване, не представлява изискване за нейната редовност. Когато молбата за отмяна не е вписана съгласно чл. 112, б. „к“ ЗС, администриращият съд следва да укаже на молителя да я впише, като неизпълнението на това указание е основание за връщане на молбата от администриращия съд.
 3. Решенията на окръжния съд, постановени по жалба срещу действията на съдебния изпълнител, не подлежат на отмяна по реда на глава 24 ГПК.
 4. Влезлите в сила съдебни решения, постановени в производството по спорна съдебна администрация, не подлежат на отмяна по реда на глава 24 ГПК.
 5. Идентичност в предмета на влезлите в сила съдебни решения като основание за отмяна на неправилно решение по смисъла на чл. 303, ал. 1, т. 4 във връзка с чл. 307, ал. 4 ГПК е налице не само при пълен обективен и субективен идентитет по отношение на предмета и страните по делата, но и когато са разрешени по различен начин правни въпроси, включени в предмета на делото, по който се формира сила на пресъдено нещо.
 6. Не подлежат на отмяна по чл. 307 ГПК определенията, преграждащи по-нататъшното развитие на делото, с изключение на определението за прекратяване на делото поради отказ от иска.
 7. Началният момент на срока за подаване на молба за отмяна на влязло в сила въззивно решение по чл. 303, ал. 1, т. 5 ГПК в хипотезата, при която подадената от молителя касационна жалба е била върната с влязло в сила разпореждане (определение), е моментът, в който страната е узнала за въззивното решение или от датата на влизане в сила на въззивното решение, когато узнаването го

предхожда, ако касационната жалба е била просрочена. В останалите случаи началният момент е денят, в който е обявен съдебният акт за потвърждаване на разпореждането (определението) за връщане на подадената срещу него касационна жалба.

8. Недопустима е молба за отмяна на влязло в сила съдебно решение, постановено при действието на ГПК от 1952 г. (отм.), подадена при действието на ГПК (ДВ, бр. 89 от 2007 г., в сила от 01.03.2008 г.), ако преди влизане в сила на новия ГПК е изтекъл едногодишният преклузивен срок по чл. 232, ал. 1 ГПК (отм.).
9. Молба за отмяна на влязло в сила съдебно решение, подадена след изтичане на срока по чл. 305 ГПК, е процесуално недопустима, поради което в производството по чл. 307 ГПК ВКС постановява определение, с което я оставя без разглеждане.
10. Молба за отмяна, която не съдържа конкретни и надлежни твърдения за наличие на някое от основанията по смисъла на чл. 303, ал. 1 и чл. 304, ал. 1 ГПК, е недопустима. ВКС се произнася с определение, с което я оставя без разглеждане.
11. В производството, образувано по молба за отмяна на влязло в сила съдебно решение на основание чл. 303, ал. 1, т. 5 ГПК, е допустимо да се събират доказателства за установяване на твърдяното от молителя нарушение на правото му на участие в процеса.
12. ВКС е компетентен да осъществи инстанционен контрол по отношение на разпореждане на първоинстанционния съд по чл. 306, ал. 2 ГПК за връщане на молбата за отмяна на влязло в сила съдебно решение.
13. В хипотезата на чл. 303, ал. 1, т. 1 ГПК при наличие на нови обстоятелства или нови писмени доказателства от съществено значение за делото, които не са могли да бъдат известни при решаването му или с които страната не е могла да се снабди своевременно, след отмяната на влязлото в сила решение делото се връща за ново разглеждане на въззивния съд.
В хипотезата на чл. 303, ал. 1, т. 2 ГПК при отмяна на решение, когато по надлежен ред се установи неистинност на документ, на показанията на свидетел или заключение на вещо лице и когато по надлежен съдебен ред се установи престъпно действие на страната, на неин представител, на член на състава на съда или на връчител във връзка с решаване на делото, делото се връща за ново разглеждане на въззивния съд, с изключение на случаите, в които установеното престъпно действие обосновава нищожност или недопустимост на първоинстанционното решение. В този случай делото се връща за ново разглеждане на първоинстанционния съд.
В хипотезите по чл. 303, ал. 1, т. 3 ГПК, когато влязлото в сила решение е било основано на постановление на съд или на друго държавно учреждение, което впоследствие е било отменено, делото се връща на въззивния съд.
Независимо от основанията за отмяна, когато влязлото в сила решение е постановено от първоинстанционен съд, то се връща за ново разглеждане от друг състав на същия съд.
Когато предмет на молбата за отмяна е решение на ВКС, постановено по чл. 295, ал. 2 ГПК, с което е решен спорът по същество, делото се изпраща за ново разглеждане пред друг тричленен състав на ВКС.

- През 2018 г. са приети следните актове:
 - Тълкувателно постановление № 2/03.04.2018 г. на ВКС и ВАС по тълк. д. № 2/2017 г.:
 - 1. Делата, образувани по жалби срещу актове на кметове на общини по § 15, ал. 3 от ПЗР на ЗИД на ЗСПЗЗ (обн., ДВ, бр. 61 от 11.08.2015 г.) за прекратяване на договори

за наем или аренда на пасища, мери и ливади от общинския поземлен фонд, които в срока по ал. 1 и ал. 2 не са приведени в съответствие с чл. 37и, ал. 1 и ал. 4 от ЗСПЗЗ, са подсъдни на районния съд.

2. Делата, образувани по жалби срещу откази на кмета на общината за издаване на удостоверение и скица по чл. 13, ал. 4–6 ППЗСПЗЗ, са подсъдни на районния съд съгласно § 19 ПЗР на ЗИД АПК (ДВ, бр. 39/2011 г., изм., бр. 58/2017 г.).
- т. 3 от Тълкувателно решение № 1/10.07.2018 г. на ОСГТК на ВКС по тълк. д. № 1/2015 г.:

1. Вписаните възбрани по реда на чл. 397, ал. 1, т. 1 от ГПК или наложени в производство по индивидуално принудително изпълнение по чл. 451 от ГПК и чл. 452, ал. 2 от ГПК не се заличават след провеждане на публична продажба на възбранения недвижим имот, освен в изрично предвидените от закона хипотези.
- Тълкувателно решение № 5/12.07.2018 г. на ОСГТК на ВКС по тълк. д. № 5/2015 г.:

1. Определения, с които се дава разрешение по съществото на други производства по смисъла на чл. 274, ал. 3, т. 2 ГПК, са тези, с които съдът се произнася по молба за защита и съдействие на лично или имуществено право в самостоятелно производство с обособен предмет, което се развива извън или в рамките на исковия процес и няма привременен характер.

Определения, които подлежат на касационно обжалване по реда на чл. 274, ал. 3, т. 2, предл. 1 ГПК, са: въззивно определение, с което е потвърдено определение на първоинстанционен съд за теглене на жребий и прекратяване на делбеното производство (чл. 352 ГПК); въззивно определение, с което е потвърден отказ на първоинстанционен съд за връщане на надвзета държавна такса; въззивно определение, постановено по частна жалба срещу определение на първоинстанционен съд за изменение или допълване на решението в частта за разностите; въззивно определение, постановено в производство по жалба срещу отказ за възстановяване на срок на основание чл. 64 ГПК; въззивно определение, постановено в производството по освобождаване от такси и разноски на основание чл. 83, ал. 2 ГПК; въззивно определение, постановено в производство по вписване пред съдията по вписванията (чл. 569, т. 5 ГПК); въззивно определение, постановено в производство по даване на разрешение по чл. 23, ал. 4 ЗОПДИППД (отм.); въззивно определение, постановено в производство по обезпечение на бъдещ иск по чл. 23, ал. 2 ЗОПДИППД (отм.), както и в производство по обезпечение на иска, когато обезпечението е допуснато от въззивен съд – чл. 396, ал. 2 ГПК; определение на въззивен съд, с което е потвърден отказ на първоинстанционен съд за издаване на охранителен акт (чл. 538, ал. 2 ГПК).

Въззивно определение, с което е потвърдено определение на първоинстанционен съд в производството по несъстоятелност за недопускане на оздравителен план до разглеждане от събранието на кредиторите (чл. 701 ТЗ), като преграждащо развитието на оздравителното производство, подлежи на касационно обжалване по реда на чл. 274, ал. 3, т. 2, предл. 2 ГПК.

Въззивно решение, постановено по жалба срещу решение на първоинстанционен съд по молба за издаване на дубликат от изпълнителен лист, подлежи на касационно обжалване по общия ред за обжалване на въззивни решения.

Не подлежат на касационно обжалване по реда на чл. 274, ал. 3, т. 2 ГПК: въззивно определение, постановено по частна жалба срещу разпореждане на първоинстанционен съд по молба за издаване на изпълнителен лист по чл. 407, ал. 1 ГПК; въззивно определение, постановено по частна жалба срещу

първоинстанционно определение за издаване или за отказ да се издаде обратен изпълнителен лист (чл. 245, ал. 3 ГПК); въззивно определение, с което се увеличава цената на иска (чл. 70, ал. 2 ГПК); въззивно определение, постановено по частна жалба срещу определение на първоинстанционен съд, с което се допуска или се отказва предварително изпълнение на решението (чл. 244 ГПК); акт на апелативен съд, с който е потвърден отказ на окръжен съд за вписване в регистрите на юридическите лица (чл. 606 ГПК).

2. II. Отклонява предложението на Председателя на Върховния касационен съд за постановяване на тълкувателно решение по въпроса: кои определения, с които се дава разрешение по същество на други производства по смисъла на чл. 274, ал. 3, т. 2 ГПК, подлежат на отмяна по реда на глава 24 ГПК.
 - т. 1, т. 6 и т. 8 от Тълкувателно решение № 1/03.12.2018 г. на ОСТК на ВКС по тълк. д. № 1/2017 г.:
 1. Процесуалният ред, по който се развива производството по молба по чл. 625 ТЗ, депозирана от кредитор, при подготовката ѝ за разглеждане в открито съдебно заседание, е редът, предвиден в специалните норми на чл. 629, ал. 2 и ал. 4 ТЗ, а не редът, предвиден в общите норми на чл. 131–133 ГПК.
 2. Определението по чл. 638, ал. 3 ТЗ не подлежи на обжалване.
 3. Определението по чл. 674 ТЗ, с което съдът по несъстоятелността отказва свикване на събрание на кредиторите, не подлежи на обжалване.
 - Тълкувателно решение № 4/07.12.2018 г. на ОСГК на ВКС по тълк. д. № 4/2016 г.:
 1. Прекратяването на наказателното производство за престъпление, посочено в разпоредбата чл. 22, ал. 1 от ЗОПДНПИ (отм.), извън случаите по чл. 22, ал. 2 от ЗОПДНПИ (отм.), осъществява абсолютна процесуална пречка за съществуването и надлежното упражняване правото на иск за отнемане на незаконно придобито имущество в полза на държавата.
 - Тълкувателно решение № 1/11.12.2018 г. на ОСГК на ВКС по тълк. д. № 1/2017 г.:
 1. При иск по чл. 2, ал. 1 ЗОДОВ съдът може да определи обезщетението за имуществени вреди, съставляващи адвокатско възнаграждение, в размер, по-малък от платения в наказателния процес.
- През 2019 г. са приети следните актове:
 - Тълкувателно решение № 6/15.01.2019 г. на ОСГТК на ВКС по тълк. д. № 6/2017 г.:
 1. Ограниченията относно обхвата на дейността на въззивния съд, предвидени в чл. 269, изр. второ ГПК, не се прилагат в производството по частна жалба.
 - Тълкувателно постановление № 1/16.01.2019 г. на ВКС и ВАС по тълк. д. № 1/2016 г.:
 1. Исковете с правна квалификация чл. 71, ал. 1, т. 1 и т. 2 от Закона за защита от дискриминация за установяване на нарушението по този закон, респективно за осъждане на ответника да преустанови нарушението и да възстанови положението преди нарушението, както и да се въздържа в бъдеще от по-нататъшни нарушения, са подсъдни на районния съд.
Искът с правна квалификация чл. 71 ал. 1, т. 3 от Закона за защита от дискриминация е подсъден на районния съд.

Обявява за изгубило актуалност Тълкувателно постановление № 2/2014 г. от 19.05.2015 г. по тълк. д. № 2/2014 г. на Върховния касационен съд и Върховния административен съд в частта му по т. 4.

○ Тълкувателно решение № 4/11.03.2019 г. на ОСГТК на ВКС по тълк. д. № 4/2017 г.:

1. Възлагането при публична продан на привиден кредитор не поражда вещнопрехвърлителен ефект.
2. Този, който е дал своя вещь в залог или ипотека за обезпечаване на чужд дълг в хипотезата, при която изпълнението е насочено върху това имущество, има процесуалното качество на длъжник в изпълнителното производство.
3. Недействителността на публичната продан по чл. 496, ал. 3 ГПК може да се релевира както чрез самостоятелен установителен иск, така и чрез позоваване от ищеца и възражение на ответника в други производства.
4. Искът за обявяване недействителност на извършено от длъжника разпореждане със запорирана вещь или вземане, респ. разпореждане с имот след вписване на възбрана, предявен от лицето, в чиято полза е наложен запорът или възбраната, не е допустим.
5. Лицето, платило трудовото възнаграждение на длъжника въпреки наложения запор, без да удържи сумата по запора, няма качеството на трето задължено лице, но отговаря лично пред кредитора наред с третото задължено лице (чл. 512, ал. 3 ГПК, сега със ЗИДГПК, ДВ, бр. 86/2017 г., чл. 512, ал. 4 ГПК).
6. По реда на чл. 245, ал. 3, изр. второ ГПК (редакцията преди ЗИДГПК, ДВ, бр. 86/2017 г.) може да бъде издаден обратен изпълнителен лист за разноските, събрани в изпълнителното производство в полза на вискателя от длъжника, срещу когото е било допуснато предварително изпълнение.

○ Тълкувателно постановление № 2/18.03.2019 г. на ВКС и ВАС по тълк. д. № 1/2017 г.:

1. Отклонява искането на председателя на Висшия адвокатски съвет за приемане на съвместно тълкувателно постановление от Общото събрание на съдиите от Гражданската и Търговската колегии на Върховния касационен съд и Общото събрание на съдиите от Първа и Втора колегии на Върховния административен съд по следния въпрос: „Изпратената покана за доброволно изпълнение до длъжника прекъсва ли давността по смисъла на чл. 116, б. „в“ от Закона за задълженията и договорите, независимо от изпълнителното производство, в хода на което е отправена поканата?“.

○ Тълкувателно решение № 8/02.04.2019 г. на ОСГТК на ВКС по тълк. д. № 8/2017 г.

1. Допустимо е предявеният по реда на чл. 422, ал. 1 ГПК иск за установяване дължимост на вземане по договор за банков кредит поради предсрочна изискуемост да бъде уважен само за вноските с настъпил падеж, ако предсрочната изискуемост не е била обявена на длъжника преди подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение въз основа на документ. Предявеният по реда на чл. 422, ал. 1 ГПК иск за установяване дължимост на вземане по договор за банков кредит поради предсрочна изискуемост може да бъде уважен за вноските с настъпил падеж към датата на формиране на силата на пресъдено нещо, въпреки че предсрочната изискуемост не е била обявена на длъжника преди подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение въз основа на документ по чл. 417 ГПК.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

2. Разграничението на вноските с настъпил и ненастъпил падеж в заявлението за издаване на заповед за изпълнение въз основа на документ по чл. 417 ГПК и в исковата молба по чл. 422, ал. 1 ГПК не е условие за редовност на исковата молба и за уважаване на иска по реда на чл. 422, ал. 1 ГПК за установяване дължимост на вземане по договор за банков кредит поради предсрочна изискуемост, когато тя не е била обявена на длъжника преди подаване на заявлението.